Psaní všemi deseti (ZAV)

Psaní všemi deseti je praktická digitální dovednost, kterou žáci využívají při tvorbě textů, vyhledávání informací, komunikaci i práci s různými aplikacemi. Správný prstoklad jim umožňuje psát bez neustálého sledování klávesnice a více se soustředit na obsah a formulování vlastních myšlenek.

Proto je výuka ZAV součástí informatiky ve 4.–6. ročníku. Nejde o jednorázové seznámení s klávesnicí, ale o dlouhodobý a pravidelný nácvik, při kterém si žáci postupně vytvářejí správné návyky, rozvíjejí koordinaci prstů a automatizují pohyby při psaní.

ZAV je český výukový program, který využívá individuální metodu přizpůsobující se výsledkům a chybovosti každého žáka. Podle úspěšnosti žák postupuje na další cvičení, opakuje již zvládnutá cvičení nebo se vrací k předchozím.

Žáci pracují se zakrytými klávesnicemi, aby se při psaní nedívali na prsty a učili se orientovat podle paměti a správného prstokladu.

Pravidelný trénink zároveň rozvíjí přesnost, soustředění, vytrvalost a schopnost pracovat s chybou a zpětnou vazbou. Cílem není dosáhnout co nejvyššího čísla cvičení, ale osvojit si správný prstoklad, přesnost a postupně také plynulost a rychlost psaní.

Správný prstoklad je základ

Na začátku výuky kontrolujeme, zda žáci používají správné rozložení prstů na klávesnici. Jakmile žák začne pracovat v ZAV také mimo vyučování, například doma nebo ve volném čase ve škole, je důležité na správný prstoklad důsledně dbát.

Pozor na nesprávné návyky! Někteří žáci se při domácím procvičování snaží získat více cvičení rychlejším psaním pouze dvěma prsty. Tím si však upevňují nesprávný způsob psaní a zpomalují osvojování správného prstokladu.

Proto je důležité dodržovat správnou techniku nejen ve škole, ale také při domácím procvičování.

Postup není vždy jen dopředu

Program ZAV automaticky vyhodnocuje, jak žák jednotlivá cvičení zvládá. Podle dosažených výsledků může:

- postoupit na další cvičení,
- některé cvičení přeskočit,
- stejné cvičení zopakovat,
- vrátit se k předchozímu cvičení.

Takový postup je součástí individuální metody výuky. Program nepřizpůsobuje postup pouze rychlosti práce, ale také její úspěšnosti.

Proč se žák někdy vrací zpět?

Pokud žák necvičí pravidelně nebo se mu nedaří udržet požadovanou přesnost, může se vracet k již absolvovaným cvičením. Po delší přestávce může dojít také k výraznějšímu poklesu dosažené úrovně. Návrat k jednodušším cvičením pomáhá znovu upevnit správné návyky a zvládnout učivo bez chyb.

Jak pracovat doma?

Nejdůležitější je pravidelnost, nikoliv délka jednoho tréninku. Krátké a soustředěné procvičování přináší lepší výsledky než nárazové dlouhé tréninky.

Doporučuji:

- Procvičovat krátce a pravidelně několikrát týdně (přibližně 15 minut nebo 1–5 cvičení denně).
- Pokud je to možné, pokračovat v procvičování také během víkendů a prázdnin.
- Soustředit se na správný prstoklad, nikoliv pouze na počet dokončených cvičení.
- Neuspěchat postup na úkor přesnosti.
- Průběžně kontrolovat, zda se dítě při psaní nedívá na klávesnici.

Rodiče mohou dítěti pomoci především vytvořením pravidelného režimu a připomínáním správných návyků. Důležité je oceňovat také snahu, pravidelnost a vlastní pokrok dítěte.

Učitel vidí práci žáka

Program ZAV ukládá historii práce každého žáka. Učitel proto může sledovat nejen aktuálně dosažené cvičení, ale také průběh a pravidelnost práce, postup v programu a výsledky domácího procvičování.

Historie práce slouží také jako podklad pro individuální konzultace se žáky a rodiči. Umožňuje lépe rozpoznat, v čem se dítěti daří a kde naopak potřebuje podporu.

Hodnocení a očekávaný postup

Cílem výuky je postupně zvládnout základní program a vytvořit si správné a dlouhodobě udržitelné návyky psaní všemi deseti. Orientačním dlouhodobým cílem je dosažení hranice 1200 cvičení a následné pokračování v rozvoji přesnosti a rychlosti.

Při pravidelné a systematické práci očekáváme v období školní výuky přibližný týdenní postup:

Orientační týdenní postup v programu ZAV	
Ročník	**Orientační týdenní postup**
4. ročník	9 cvičení
5. ročník	18 cvičení
6. ročník	9 cvičení

Dosažení hranice 1200 cvičení neznamená konec výuky. Žák tím dosahuje další úrovně, ve které pokračuje v rozvoji přesnosti a rychlosti psaní.

Mnozí žáci pokračují v ZAV také během letních prázdnin a dosahují výrazně vyššího počtu cvičení. Ti, kteří dosahují výborných výsledků, mají možnost zapojit se do soutěží v psaní na klávesnici a reprezentovat školu v soutěži.

Co může bránit v postupu?

Důvodů, proč žák v programu dlouhodobě nepostupuje, může být několik. Mezi nejčastější oblasti, na které se zaměřujeme, patří:

- Nedostatečná pravidelnost – žák procvičuje pouze ve škole nebo má mezi jednotlivými tréninky dlouhé přestávky.
- Nedostatečné soustředění – během cvičení se nevěnuje plně psaní a nesleduje správnost svého postupu.
- Nedokončování cvičení – žák opakovaně přerušuje práci nebo nedokončuje zadaná cvičení.
- Nesprávný prstoklad – při domácím procvičování používá jiné prsty nebo se dívá na klávesnici.
- Nesamostatná práce – výsledky v programu neodpovídají skutečným dovednostem žáka, například pokud za něj cvičení vypracovává jiná osoba.
- Náročnost učiva – některá cvičení vyžadují více času, opakování a individuální podporu.
- Pokud žák dlouhodobě stagnuje, je důležité zjistit příčinu a podle ní zvolit další postup. Někdy je potřeba zpomalit, upevnit správnou techniku a znovu získat jistotu v již zvládnutých cvičeních.

Vypracoval:
Mgr. et Mgr. David Urubčík
učitel informatiky